

Çizgi Filmlerin İlettikleri Etik Değerler Bakımından İncelenmesi: Doru Örneği

Fırat Yardımcıel^{1*}, Durmuş Kılıç²

Ardahan Üniversitesi, Ardahan, Türkiye, fiatyardimciel@ardahan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6163-1349
Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye, dkilic@atauni.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1217-1945

MAKALE GEÇMİŞİ

Alındı: 28.02.2023
Düzeltilme: 31.03.2023
Kabul Edildi: 06.04.2023

ANAHTAR KELİMELELER

Değer, Etik Değerler, Değerler Eğitimi, Temel Eğitim, Çizgi Film.

ÖZET

Toplumların geleceğini yönlendiren çocukların ulusal ve evrensel değerleri özümseyerek, iyi bir şekilde eğitilmesi dijitalleşen çağımızda önem arz etmektedir. Davranışlarımıza kaynaklık eden değerlerin çocuklara doğru bir şekilde verilmesi, çocukların okudukları, izledikleri ve gördüklerinin düzenlenmesi ile mümkündür. Bu araştırmanın amacı temel eğitim dönemine yönelik olan çizgi filmler ile değer aktarımının önemini ortaya koymak ve Doru çizgi filmi örneği üzerinden verilen değerleri belirlemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 45 bölümden oluşan Doru çizgi filminin 26 bölümlük senaryosuna ilişkin elde edilen dokümanlar içerik analiziyle incelenmiştir. İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Programında yer verilen değerlerin içinden seçilen 18 değer incelemeye alınmıştır. Yapılan incelemeler sonucu Doru çizgi filminde incelenen 26 bölümde toplam 259 değer tespit edilmiştir.

Investigation of Cartoon Movies in Terms of The Ethical Values Conducted: Doru Example

ARTICLE HISTORY

Received : 28.02.2023
Revision: 31.03.2023
Accepted : 06.04.2023

KEYWORDS

Value, Ethical Values, Values Education, Basic Education, Animated Cartoon.

ABSTRACT

It is important in our digitalized age that children, who hold the future of societies, are well educated by assimilating national and universal values. Giving children the values that are the source of our behaviours correctly is possible with what children read, watch and see. This research has been shaped in the perspective of the contribution of cartoons to the education of values, which appeal to the basic education period. The study was carried out with the qualitative research method. In the research, the documents obtained regarding the 26-episode scenario of the Doru cartoon, which consists of 45 episodes, were analyzed by content analysis. 18 values selected from among the values included in the Primary Education Social Studies Curriculum were examined. As a result of the examinations, a total of 259 values were determined in the 26 sections examined in the Doru cartoon.

* Sorumlu Yazar: fiatyardimciel@ardahan.edu.tr

Giriş

Küreselleşen ve dijitalleşen dünyada, meydana gelen gelişim ve değişimler toplumları farklı şekillerde birçok etkiye maruz bırakmaktadır. Dünyanın aslında ulaşılabilirlik anlamında küçülmesi ile beraber ülkeler arasında yer alan sınırlar sanallaşmıştır. Birbirini etkileme, değişim ve gelişim hızı artmıştır. 20. yüzyıl medya teorisyeni ve Toronto Okulu'nun kurucusu Marshall McLuhan, teknolojiye meydana gelen değişimlerin, dünyayı küresel bir köye dönüştürdüğünü dile getirmiştir (Erdoğan ve Alemdar, 2005). Marshall McLuhan'ın medyanın fiziksel sınırları ortadan kaldırarak bireyleri birleştirdiği tespiti, küresel köy kuramını temellendirmektedir (Altay, 2005). Bu sınırlar beraberinde toplumların maddi ve manevi değerlerine de etki etmeye başlamıştır.

Yetişkinliğe geçiş sürecini ifade eden çocukluk döneminin temel özelliği hassaslıktır (Fidan, 2004). Toplumların önemli ve kırılğan kesimini oluşturan çocuklar, günümüzde erken dönemlerde sanal ortamlarla tanışmakta ve sanal ortama maruz kalmaktadır. Bu nedenle çocukların sanal ortamda maruz kaldıkları olumsuz etkileri en aza indirmek, çocukları sanal ortamın yıkıcı etkilerinden korumanın önemli noktalarından biridir. Bu etkileri en aza indirmenin yollarından biri de ulusal ve evrensel değerlerin sanal ortamda yerini almasıyla gerçekleşecektir. Bu hususta gelişen teknoloji ile çocuklarımızı sanal ortamdan tamamen koparmak mümkün olmayacağı için sanal ortamı verimli bir araç haline getirerek kullanmak gerekmektedir. İşte tam da bu noktada çizgi filmlerin bu amaca hizmet eden en etkili araçlardan biri olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu bağlamda sahip olduğumuz etik değerlerin çizgi filmlerin içine serpiştirilerek çocuklara sunulması, kültürel değerlerimizin en az zararlı gelecek kuşaklara ulaşmasını sağlayacaktır.

Geçmişten günümüze insan soyunun kaynağı, varlığı ve devamının göstergesi olan çocuk, toplumun gelecekteki temsilcisi durumundadır (Aydın, 2013). Çizgi filmlerin çocuklar üzerinde toplumsallaştırmayla ilgili etkilerine bakıldığında; televizyonda çizgi film izleyen 10-12 yaş gurubunda bulunan çocukların toplumsallaşması, canlandırmanın toplumsallaştırıcı etkisine daha fazla maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır (Demir, 2013). Çocukların zihinsel ve duyuşsal gelişimleri için çizgi filmlerde görüp, özdeşim kurdukları ana karakterler çocuklar üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Çocuklar özdeşim kurduğu karakterlerin, günlük yaşamlarında hal ve hareketlerine bürünerek, edindikleri karakterleri anlamaya çalışırlar. Çocuk edindiği rol sayesinde bilişsel, duyuşsal, davranışsal, sosyal, paylaşım becerilerini ve empati yapabilme yeteneğini de geliştirmektedir. Çizgi film karakteri ile özdeşleşen çocuğun davranışlarında zamanla farklılaşmalar görülebilir. Çizgi filmlerdeki ana karakterler ile özdeşim kuran çocuklar, kendisini çizgi filmlerin büyülü dünyasına taşıyarak buldukları sosyal ortamdan uzaklaşmaktadır. Çocuklar kendilerini kaptırdıkları büyülü dünyada birçok olumlu/olumsuz davranış kazanır ve bunları günlük yaşamlarında sergilemeye çalışır (Yağlı, 2013). Günlük olarak düzenli bir şekilde çizgi film izleyen çocukların doğru bir şekilde yönlendirilip, etik değerlere bağlı çizgi filmler izlemesinin sağlanması, çocuğun kişisel gelişimi için önem arz etmektedir. Yazılı olarak çocuklara aktarıma konusunda güçlükler çektiğimiz kültürel değerlerimizi, ulusal çizgi film çalışmalarını artırarak, çizgi filmler aracılığıyla gelecek nesillerimize kolayca aktarabiliriz (Yağlı, 2013). Yazıcı, Yaman Baydar ve Kandır'ın 2019 yılında 60-72 aylık çocuklara sahip 70 ebeveyn ile yapmış olduğu araştırmada, çocukların tamamının çizgi film izlediğini ve günlük çizgi film izleme süresinin ise en az 60-120 dakika olduğunu tespit etmişlerdir. Ebeveynler çizgi filmlerin çocuklar üzerinde olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu ifade ederken daha çok olumsuz etkilerinin olduğu yönünde yanıt verdikleri görülmüştür. Türkiye İstatistik Kurumunun 2013 yılında yaptığı "06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya" çalışmasındaki veriler incelendiğinde (TÜİK, 2013):

- 06-10 yaş grubundaki çocuklarda %94,8'inin,
- 11-15 yaş grubu çocukların ise %90,2'sinin,
- Toplamda 06-15 yaş grubundaki çocukların %92,5'i hemen hemen her gün TV izlediği sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Araştırmadaki diğer sonuçlar ise şu şekilde verilmiştir (TÜİK, 2013):

- Günde ortalama dört saatin üzerinde TV izleyen çocukların oranı 06-15 yaş grubunda %12 iken,
- 06-10 yaş grubunda %12,5 olduğu,
- 11-15 yaş grubu çocuklarda ise %11,6 olduğu,
- 06-10 yaş grubu çocuklarda en çok izlenen program türü %93,8 ile çizgi filmler olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Bu bağlamda aileleri ile kaliteli ve verimli zaman geçirmeyen çocukların, evde tablet, telefon ve televizyon ile zaman geçirerek video izlediği, sanal oyunları oynadığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda çocukların ilgisini artıran hareketli görüntüler; çocuklarda yaratıcılık, iletişim becerileri, ortak hareket edebilme ve birlikte iş yapabilme gibi becerilerini geliştirmektedir (Ying, Blanchfield, Stone, 2010).

Çizgi filmlerde yer alan ana karakterler; insanlar, düşsel kişiler ve hayvanlar olmak üzere üç grupta toplanabilir. Çizgi filmlerde, hayvansal karakterlere çok sık yer verilmesi rastlantı değildir. Doğal yaşamdaki hayvanların sahip olduğu özellikler çizgi film karakterlerine bir masumiyet kazandırırken, doğada karmaşık bir

şekilde bulunan ilişkileri toplumsal bir düzende aktarmayı sağlar. Çizgi filmler içinde sergiledikleri hayvansal karakterler sayesinde çocuğun sezgisel, oyun dolu iç dünyasını yansıtmaya olanağından faydalanır (Öcel, 2001).

Değer; bireyin içinde yaşadığı toplumun birlik ve beraberliğini sağlayıp, toplumsal yapıda sürekliliği devam ettirmek amacıyla toplumdaki bireyler büyük bir kısmı tarafından gerekli ve doğru olduğu düşünülen duygu, düşünce ve ortak amaçları yansıtan ahlaki inanç ve ilkelerin bütünüdür. Değer, bütün muhatapları tarafından anlamlı, önemli ve içselleştirilmiş olan ilkeler olarak kabul edilmektedir (Birkök, 2019). Değerler insanın sahip olduğu hal ve hareketlere kaynaklık ederek, bireylerin neyi önemli gördüklerini tanımlayan, bireyin davranışlarını yargılayan, insanların arzu, tercih ve isteklerini etkileyen durumları gösterir (Erdem, 2003).

Toplumların eğitim için değerlerden uzaklaşarak bütünüyle teknoloji bağlamında ihtiyaçları gidermeye çalışması veya geleneksel değerlere tutunması, değerler karmaşasına sebep olmaktadır. Bolay (2004) yaptığı çalışmada değer kavramını: "İnsanların değer verdiği ve ulaşmak için peşinden koştuğu, elde etmeyi şiddetle arzu ettiği şeyler." olarak tanımlamaktadır. Değer istenilen, gereksinim duyulan şeye karşı beslenen amaç, servet, sıhhat, mal-mülk gibi somut değerler olabileceği gibi; Allah sevgisi, mutluluk, özgürlük, huzur ve vatan sevgisi gibi manevî değerler de olabilir. Yetişen nesillerin daha nitelikli, etik değerlere bağlı ve iyi birer insan olabileme durumları değerler eğitimi ile mümkün kılınabilir.

Literatürde değer içerikli birçok sınıflandırma bulunmaktadır. Evrensel değerler, adalet, eşitlik, özgürlük, bilim ve sanat (Birkök, 2019) şeklinde sıralanabilir. Acat ve Aslan'ın (2012) yaptıkları çalışmada değerleri "Muhafazakâr-Geleneksel Değerler, Ulusal-Millî Değerler, Öze Dönük-Kişisel Değerler, Sosyal-Toplumsal Değerler, Bilimsel-Yenilikçi Değerler" olmak üzere beş grupta toplamışlardır. Erkuş (2012) yaptığı çalışmada ise öğretmenlere, "Temel Eğitim Döneminde öğrencilere öncelikli olarak verilmesi gereken değerler nelerdir sorusuna" aldığı cevabı şu şekilde ifade etmiştir: "Öğretmenlerin, okul öncesi eğitimde öncelikli olarak sevgi, saygı ve paylaşım değerlerinin çocuklara aktarmalıdır." Sarı (2005) Eğitim Fakültesine giden 110 öğrenci ile yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının değer tercihlerini önem sırasına göre "siyasi, ahlaki, dini, ekonomik, estetik, sosyal ve bilimsel değerler" şeklinde ifade edildiğini belirtmiştir. İşcan (2007) karma araştırma yöntemi kullanarak yaptığı çalışmada "deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre, programın uygulanması sırasında değerlere ilişkin daha fazla olumlu nitelikte davranış sergilediklerini" ortaya koymuştur. Ayrıca çalışmada, değerler eğitimi programına katılan öğrenciler, görüşmeler sırasında da değerlerle ilgili edindikleri bilgiyi yansıtabildiklerini ve değerlerle ilgili daha fazla olumlu davranışlarda bulduklarını tespit etmiştir. Husu ve Tirri (2007) 24 öğretmen ile yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin ilişkisel, sosyal ve bireysel değerlerin eğitsel bağlamda önem verdiklerini tespit etmiştir. Özbay ve Karakuş Tayşi (2011) yaptıkları çalışmada, hikâyeler içerisinde toplamda 190 değer tespit ederek, ayrıca hikâyelerde sırasıyla en çok yer verilen değerlerin "saygı, sevgi, sorumluluk, dayanışma ve vatan sevgisi" olduğunu tespit etmişlerdir. Karakuş (2015) yaptığı çalışmada Niloya çizgi filminin, erkek ve kız çocuklarına aynı yönde eşit oranda hitap ettiğini, dil gelişimi yönünden de 2-6 yaş grubu çocukların gelişim alanlarına uygun olduğu ve incelediği değerlerin çoğunluğunun çizgi film içerisinde yer verildiğini tespit etmiştir (Karakuş, 2015). 2005 Sosyal Bilgiler Ders Programında; 6. ve 7. sınıfların ders programında öğrenciye verilmesi gereken değerler belirlenmiş ve söz konusu değerler ayrı bir başlık olarak verilmiştir. Programda sevgi, saygı, aile birliğine önem verme, dürüstlük, duyarlılık, sorumluluk, estetik, bilimsellik, hoşgörü, sağlıklı olmaya önem verme, özgürlük, barış, adil olma, bağımsızlık, temizlik, çalışkanlık, dayanışma, misafirperverlik, yardımseverlik ve vatansızlık değerlerine yer verilmiştir (Özbay ve Karakuş Tayşi, 2011). Bütün bu bilgiler ışığında araştırmanın problemi şu şekilde belirtilmiştir:

Araştırmanın Problemi

Bu çalışmada "Temel Eğitim dönemine hitap eden Doru çizgi filminin evrensel veya kültürel değerlere yer verme durumu nedir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Doru çizgi filmde yer alan değerler ve bu değerlerin yer alma sıklığı nasıldır?
2. Doru çizgi filmde en sık kullanılan değerler hangileridir?
3. Doru çizgi filmde en az kullanılan değerler hangileridir?

Araştırmanın Amaç ve Önemi

Değerler eğitimi teknolojik gelişmeler ve küresel dönüşümler paralelinde önem kazanan, kültürel zenginliklerin korunması ve aktarılmasında önem arz eden güncel bir konudur. Bu konunun sanal dünyadaki görevini üstlenen "çizgi filmlerde iletilen değerler" ise incelenen yeni bir konudur. Bu konunun incelenmesi ile hem çocuklara etik değerler aktarımında çizgi filmlerin önemi, gerekliliği ve mevcut çizgi filmlerde (Doru Çizgi Filmi) aktarılan değerlerin işleyişi bağlamında önemli sonuçlar ortaya çıkarılabilir. Bu çalışmanın aynı zamanda, 2010 yılında gerçekleştirilen 18. Millî Eğitim Şurasında "Spor, Sanat, Beceri ve Değerler Eğitiminin" 29. Maddesinde geçen "Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, çocuklarımızın ve gençlerimizin sahip olduğu değerleri belirlemeye yönelik ülke

çapında alan araştırması yapılmalı ve bu araştırma her 4 yılda bir güncellenmelidir." ifadesine de hizmet edeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Doru çizgi filminin 26 bölümlük senaryosuyla,
2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer verilen değerler (Özbay ve Karakuş Tayşi, 2011) ve Millî Eğitim'in belirlediği değerler harmanlanarak oluşturulmuş (sevgi, saygı, barış, bağımsızlık, duyarlılık, dayanışma, bilimsellik, adil olma, sorumluluk, estetik, çalışkanlık, dürüstlük, eşitlik, özgürlük, tasarruf, aile birliğine önem verme, vatanseverlik, yardımseverlik) 18 değer ile sınırlı tutulmuştur.

Yöntem

Yapılan araştırma, Doru çizgi filminde verilen değerler tam, doğru ve eksiksiz bir şekilde tespit edilmeye çalışıldığı için betimsel bir araştırma grubu içerisinde yer alan nitel araştırma yöntemine sahiptir. Yıldırım ve Şimşek'in (2016) yaptıkları çalışmada nitel araştırma kavramını, "Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamda gerçekçi bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamışlardır. Büyüköztürk vd. (2016) yaptıkları çalışmada, "Nitel araştırma gerçeklerin, içinde bulunduğu ortamla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunan, durumların ve olayların, katılımcıların bakış açılarıyla anlaşılmasına çalışıldığı bir yaklaşım" olarak ifade etmektedirler.

Çalışma için gerekli veriler, çizgi filmin bölümlerinden elde edildiğinden ve her bir bölüm bir belge niteliği taşıdığından araştırmanın tekniği doküman incelemesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu ya da olaylar hakkında bilgilerin yer aldığı yazılı materyallerin analizini kapsayan bir veri toplama yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmalarda doküman incelemesi kullanılırken dikkat edilmesi gereken aşamalar vardır. Bu aşamalar şu şekilde sıralanabilir (Yıldırım Şimşek, 2016);

1. Dokümanlara ulaşma,
2. Dokümanların orijinalliğini kontrol etme,
3. Dokümanları anlama,
4. Veriyi analiz etme,
5. Elde edilen veriyi kullanmadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Araştırmada 45 bölümden oluşan Doru çizgi filminin rastgele (random) metotla seçilmiş 26 bölümlük senaryosuna ilişkin doküman incelenmiştir. Çizgi filmin her bir bölümünün yaklaşık olarak süreleri 11-14 dakikadır.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Dâhil Edilen Çizgi Filmlerin Bölüm İsimleri Listesi

Karatay'la Tanışma	Cesaret	Merhamet	Sürüye Hoş Geldin	Çiçekli Vadi
Kavuşma Anı	İyilik	Tecrübe	Dolunay	Fedakârlık
Büyük Sözü Dinlemek	Birlik Olmak	Yeni Doğan	Ağaç	Liderlik
Ağrı Otu	Bilgiyi Kullanmak	Gelincik	Dostluk	Kardeşlik
		Fırtına		
Ekip Olmak	Ön Yargı	Elma	Paylaşmak	Saklambaç

Araştırmada 45 bölümden oluşan Doru çizgi filminin 26 bölümlük senaryosuna ilişkin elde edilen dokümanlar içerik analiziyle incelenmiştir. "İçerik analizi; sözel, yazılı veya diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştıran bilimsel bir yaklaşımdır" (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Ayrıca içerik analizi sadece yazılı metinler üzerinde kullanılan bir teknik olmayıp, televizyon programlarının, öğrenci resimleri gibi görsellerin, çekimlerin incelenmesinde de kullanılan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2016). İçerik analizi ile yapılan araştırmada 45 bölümden oluşan Doru çizgi filminin 26 bölümü değer kategorileri açısından sınıflandırılmıştır. Çizgi filmler 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan değerler çerçevesi doğrultusunda incelenmiştir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer verilen değerlerin içinde seçilen 18 değer incelemeye alınmıştır. Bu değerler sevgi, saygı, sorumluluk, aile birliğine önem verme, adalet, barış, bağımsızlık, özgürlük,

tasarruf, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, vatanseverlik, yardımseverliktir. Yapılan sınıflamalar sonrası kategorilerin yoğunluğunu belirlemek için her kategoriye ilişkin frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak sınıflandırılmıştır.

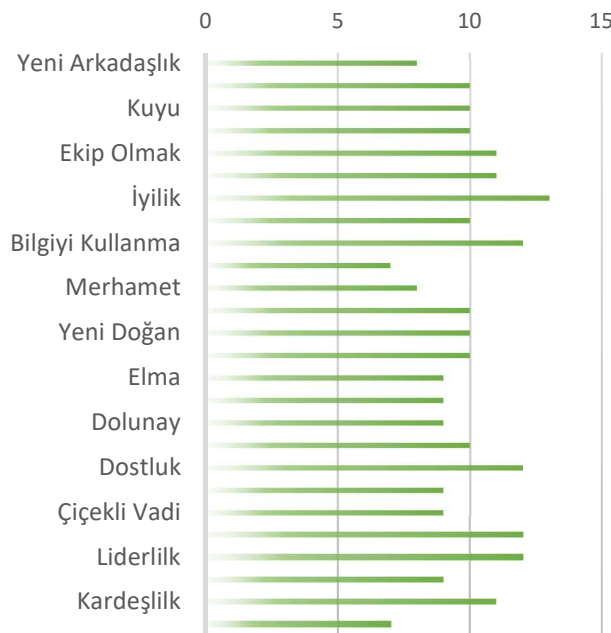
Her bir bölüme ait kayıt için tutulmuş gözleme raporları mevcuttur. Toplamda 26 bölüme ait 26 adet gözleme raporu bulunmaktadır. Gözleme raporları içerisinde çizgi filmin senaryoları değerlendirilirken, verilen değerler ve verilme sıklıkları, hangi olay üzerinden verildikleri raporlanmış olmakla birlikte kullanılan görsel malzemeler de incelemeye dâhil edilmiştir. Kategorisel içerik analizi yöntemi kullanıldığı araştırmada asıl amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın veri toplama aşamasında izlenen adımlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Nitel araştırmada iç geçerliliği artırmak için çizgi film bölümlerinin her bir bölümü, iki araştırmacı tarafından birbirinden bağımsız bir şekilde izlenip, incelenmiştir.
2. Çizgi film bölümleri yazılı metne dönüştürülerek ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.
3. Çizgi filmler verilen içerik kazanımlar şeklinde kodlanarak verilmiştir. Örneğin; Doru çizgi filminin I. Bölümü olan "Adalet" bölümü, "A" olarak kodlanmış olup 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan değerler ise sırasıyla 1'den başlanarak kodlanmıştır (Sevgi: 1, Saygı: 2 şeklinde). Bu durumda "Adalet Bölümünde" sevgi ile ilgili veriler "A1" kodu altında toplanmıştır.
4. Verilerin kodlanması sonucu oluşan listeler alan uzmanının görüşüne sunulmuştur.
5. Alınan görüşler doğrultusunda verilerin son haline ulaşılmıştır.
6. Yapılan çalışmada kodlayıcılar arası güvenilirliği sağlamak için "(Görüş birliği sayısı / (Görüş birliği sayısı + Görüş ayrılığı sayısı) x 100" formülünden (Miles ve Huberman, 1994) yararlanılarak hesaplanmıştır. Hesaplama sonrası kodlamalardaki uyum düzeyi; Doru çizgi filmi için .93 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Doru, TRT Çocuk kanalında yayınlanmakta olan, İşlem Öncesi ve Somut İşlemler Dönemindeki çocuklara hitap eden ve 45 bölümden oluşan Türk yapımı bir çizgi filmidir. Gün içinde farklı zaman dilimlerinde yayımlanan çizgi film karakteri Doru, annesi ve arkadaşlarıyla beraber ormanda yaşar. Değerlerin bir kısmı her bölümde yer alırken, değerlerin büyük çoğunluğu ise bölümler arasında farklılık göstermektedir. Sevgi, saygı, yardımseverlik, dayanışma, duyarlılık, aile birliğine önem verme her bölümde yer alan değerlerdir. Vatanseverlik değeri incelenen bölümlerde doğrudan verilmeyen; ancak sürünün yaşadığı yeri sevmesi ve sahiplenmesi bu bağlamda değerlendirilirse, bütün bölümlerde yer almıştır. Değerlendirilen 26 bölümde çizgi filmin ana karakteri olan Doru'nun hiçbir şekilde yalan söylemediği, ailesini ve arkadaşlarını sevdiği, yardıma muhtaç olan karakterler arasında ayırım gözetmeksizin fedakârlıkta bulunduğu araştırma boyunca gözlemlenmiştir. Doru çizgi filminin incelenen bölümlerinde verilen değerlerin sıklığı aşağıdaki çubuk grafiğinde verilmiştir.

Doru Çizgi Filminde Yer Alan Değerler ve Bu Değerlerin Yer Alma Sıklığına İlişkin Bulgular

Şekil 1: Doru çizgi filminin bölümleri ve ilgili bölümlerde geçen değer sıklığı

Çizgi film bölümlerinin içerdiği değerler aşağıdaki Tablo 'de sunulmuştur.

Tablo 2: Doru Çizgi Filminde Yer Alan Değerler

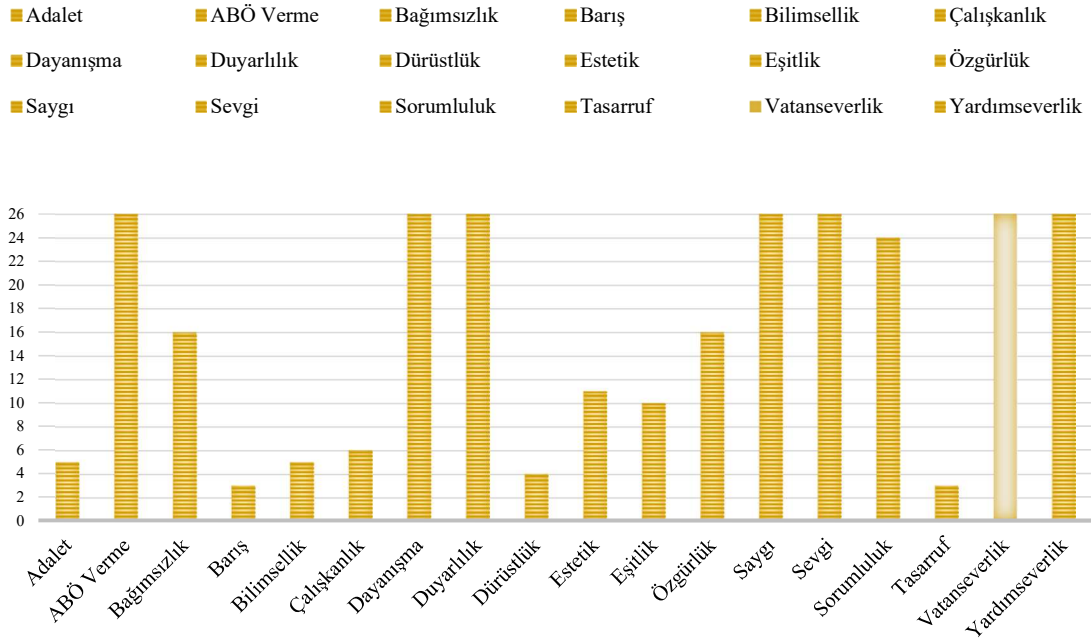
2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerler	Doru Çizgi Filminde Değerlerin Geçme Sıklığı	Doru Çizgi Filminde Değerlerin Geçme Yüzdeleri Oranları	Değerlerin Geçtiği Bölümler
Adalet	5	1,93	6-7-18-22-23
Aile Birliğine Önem Verme	26	10,03	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26
Bağımsızlık	16	6,17	1-2-3-5-6-7-9-12-13-14-19-20-22-23-24-25
Barış	3	1,15	15-16-19
Bilimsellik	5	1,93	3-4-7-9-18
Çalışkanlık	6	2,31	5-7-8-16-22-23
Dayanışma	26	10,03	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26
Duyarlılık	26	10,03	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26
Dürüstlük	4	1,54	11-19-21-22
Estetik	11	4,24	2-8-9-12-14-15-17-19-21-23-25
Eşitlik	10	3,86	4-5-6-7-8-9-13-17-18-20
Özgürlük	16	6,17	1-2-3-5-6-7-9-12-13-14-19-20-22-23-24-25
Saygı	26	10,03	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26
Sevgi	26	10,03	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26
Sorumluluk	24	9,26	2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-20-21-22-23-24-25-26
Tasarruf	3	1,15	4-19-25
Vatanseverlik	-	-	-
Yardımsızlık	26	10,03	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26

Doru çizgi filminde aile birliğine önem verme, dayanışma, duyarlılık, saygı ve sevgi en çok kullanılan 1. sırada eşit oranda yer alan değerlerdendir ($f=26$, %10,03). Söz konusu değerlerden sonra en çok kullanılan 2. değer sorumluluk ($f=24$, %9,26) ve en çok kullanılan 3. değer ise bağımsızlık ve özgürlük ($f=16$, %6,17) değerleridir. Çizgi filmde en az yer verilen ilk 3 değer tasarruf ($f=3$ %1,15), barış ($f=3$ %1,15), ve dürüstlük ($f=4$, %1,54) değeridir. Söz konusu değerler içerisinde vatanseverlik değerine hiç yerilmemiştir. Bu nedenle bu değer sıralamada değerlendirilmeye alınmamıştır.

Doru Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Kullanım Sıklığına İlişkin Bulgular

Arkadaşlık, kavuşma, cesaret, iyilik, dostluk, paylaşım, fedakârlık, liderlik, birlik olma ve özgürlük gibi temalarıyla ekrana gelen çizgi filminin karakterlerini: Doru (ana karakter), Doru Kısak (Dorunun annesi), Karatay (Dorunun en yakın arkadaşı), Kırat (sürünün en yaşlısı ve bilge atı), Kula (yardımcı karakter), Alaca (sürünün en genç tayı), Demir Kır (cesur, güçlü, kuvvetli ve sürünün lideri), Al Kız (yardımcı karakter), Yel Tay (yardımcı karakter), Sarıca (sürünün en yeni üyesi), Gelincik (sürünün neşe kaynağı), Karabaş (çiftlik köpeği), Hasan Abi (çiftlik sahibi), Mehmet (çiftlik sahibi), koyunlar, Bilge Kaplumbağa, kurtlar, kargalar, tilki, pars, sincap, ayı, kirpi ve geyik olarak belirlenmiştir. Doru çizgi filminde vatanseverlik değeri incelen bölümler içerisinde doğrudan verilmeyip, sezdirme yolu ile verilmeye çalışıldığı için tabloda açık renk ile verilmiştir. Bu duruma neden olarak çizgi filmin evrensel amaç güderek hazırlanmasından kaynaklı olduğu gösterilebilir. Barış ve tasarruf değerlerinin de bölümler arasında çok sık ele alınmamasıyla birlikte, incelen bölümlerde sürü içinde genellikle sorunların yaşanmadığı,

barışın hüküm sürdüğü ve herkesin ihtiyacı oranında beslenmesi gösterilebilir. Doru çizgi filminin incelenen bölümlerinde yer alan değerlerin sıklık oranları aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Şekil 2. Doru Çizgi Filminde Yer Alan Değerler

Tartışma ve Sonuç

Çocukların yaşamında önemli bir yere sahip olan çizgi filmler, çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri üzerinde birçok etkiye sahiptir. Doru çizgi filminin incelenen bölümlerine bakıldığında, çizgi filmin içerdiği değerler bakımından zengin olduğu ve bu değerlerin çocuklara aktarılmasında önemli bir görev üstlendiği görülmektedir. Yağlı'nın (2013) yaptığı çalışmada iyi bir şekilde hazırlanmış çizgi filmlerin çocuğun hayata bakış açılarını zenginleştirmesine, ulusal ve evrensel değerleri yaşayarak ve eğlenerek öğrenmelerine; çocuğun olumlu davranış kazanmasına, sosyalleşmesine, bilişsel, duyuşsal ve dilsel becerilerini geliştirilmesine katkıda bulunacağına; pedagojik olarak yetersiz bir şekilde hazırlanmış bir çizgi filmin ise çocuğun gelişimini olumsuz etkileyebileceğini vurgulamaktadır. Yağlı'nın yaptığı çalışmada ulaştığı sonuç bu araştırmadaki sonuç ile örtüşmektedir. Değerler eğitimi, bireyin sosyalleşmesini sağlayarak, sosyal problemleri düzeltmeye yardımcı olur (Milson, Mehlig; Williams; Lickona'dan aktaran O'Connell, 2012).

Yapılan araştırma sonucunda Doru çizgi filminde incelenen 26 bölümde toplam 259 değer tespit edilmiştir. Bu değerler arasında aile birliğine önem verme, sevgi, saygı, dayanışma, duyarlılık ve yardımseverlik değerleri en sık rastlanan değer olma özelliği göstermektedir. En çok yer verilen 6 değeri sorumluluk, özgürlük ve bağımsızlık değerleri takip etmektedir. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde Yaman ve diğerlerinin (2015) "Dede Korkut Çizgi Filminde Yer Alan Değerler", Yardımcıel'in (2022) "Aysel Gürmen'in Eserlerinde İletilen Değerler Bağlamında Bir İnceleme", Öztürk'ün (2013) "İlköğretim 100 Temel Eserdeki Manzum Metinlerde Değerler", Özbay ve Tayşi'nin (2011) Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili çalışmaları, Karakuş'un (2015) Okul Öncesi Döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmler ile yaptığı çalışmada, Çelikpazu ve Aktaş'ın (2011) MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinleri değer iletimi açısından inceledikleri çalışmada ve Kumbasar'ın (2011) Muzaffer İzgi romanları üzerine yapmış olduğu çalışmada en sık rastlanan değerlerin sevgi olduğunun görülmesi bu araştırma sonuçlarındaki bulgularla tutarlılık göstermektedir. Biçer'in (2013) Mehmet Akif Ersoy'a ait Safahat adlı eserinde yaptığı inceleme, Moğul'un (2012) "Mehmet Akif Ersoy'un Safahat isimli eserinin Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi açısından incelenmesi", Batur, Sır ve Bek'in (2012) "Nasreddin Hoca Fıkralarında Değer Yargıları ve Eğitim" ve Bulut'un (2011) yaptığı "Atasözlerinin Değerler Eğitimindeki Yeri" çalışmalarında, sevgi ve saygı değerlerinin en sık kullanılan değerler arasında olduğu ve yapılan çalışmada elde edilen sonuçlarla örtüştüğü görülmektedir.

Doru çizgi filminde incelen bölümlerde, "aile birliğine önem verme, sevgi, saygı, dayanışma, duyarlılık ve yardımseverlik" değerleri en sık rastlanan değerler olduğu görülmektedir. En çok yer verilen bu değerleri; sorumluluk, özgürlük ve bağımsızlık değerleri takip etmektedir.

Çelik (2021) yaptığı çalışmada, öğrencilerin en çok dostluk ve adalet olmak üzere, sevgi değerine ilişkin toplam 321 geçerli metafor ürettiğini; Koçak Macun (2020) yaptığı çalışmada, sevgi değerinin incelendiği 5 dönemde en sık tekrarlanan değerlerin ilk sıralarında yer aldığı; Küçük'ün (2019) yaptığı çalışmada, Türkiye'de 2018-2019 yıllarında çok okunan 6-10 yaş çocuklarına yönelik kitaplarda; "sevgi, nezaket, yardımseverlik, mutluluk, duyarlılık, paylaşmak, arkadaşlık, kararlılık, adalet, sorumluluk, temizlik, cesaret, dürüstlük, minnettarlık, saygı, hoşgörü, estetik, sabır, vatan sevgisi ve merak değerlerinin en sık yer verilen değerler olduğunu"; Kurtoğlu (2017) yaptığı çalışmada en çok yer verilen değerlerin sevgi olduğunu tespit etmiştir. Yapılan çalışmaların sonuçları mevcut çalışmanın sonuçlarıyla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

Terkan (2021) çalışmasında en çok yer verilen kök değerlerin dürüstlük, sevgi ve yardımseverlik olduğu; saygı ve sorumluluk kök değerlerinin ise diğerlerinden biraz daha az işlenen kök değerler olduğunu tespit etmiştir. Kozikoğlu (2018) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde öncelikli olarak sevgi, saygı, dürüstlük, yardımlaşma/dayanışma, paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik değerlerinin çocuklara kazandırılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Uzun ve Köse'nin (2017) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin değerler eğitimi kapsamında en fazla sevgi, saygı, dürüstlük, sorumluluk, vatan sevgisi, yardımlaşma, hoşgörü ve paylaşma değerlerine yer verdikleri belirlenmiştir. Kılıç ve Erkuş (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öncelikle saygı, sevgi ve paylaşım değerlerinin çocuklara verilmesi gerektiği saptanmıştır. Terkan (2021) ve Kozikoğlu (2018) tarafından yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlar bu araştırmada elde edilen sonuçlar ile örtüşmekte olduğu görülmektedir.

Doru çizgi filminde, barış ve tasarruf değerlerine çizgi filmin incelenen bölümlerinin genelinde çok az yer verildiği ve Doru'nun kişiliği ve yaşam şeklinde sezdirme yöntemiyle vatanseverlik değeri doğrudan olmasa da dolaylı olarak çocuklara sunulduğu düşünülmektedir. Küçük (2019) yaptığı çalışmada incelenen çocuk kitaplarında en az yer verilen değerlerin merak ve vatanseverlik, Dirican'ın (2013) yaptığı çalışmada, barış değerinin çok az yer verildiğini, vatanseverlik değerinin ise hiç yer almadığını; Bildirici ve Pedük'ün (2017), Akyol'un (2012) ve Gönen vd. (2011) çalışmalarında ise vatanseverliğin en az tespit edilen değer olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda vatanseverlik değerine ilişkin elde edilen bulguların bu çalışmalarda elde edilen bulgular ile örtüştüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak "Doru" çizgi filminin evrensel ve milli değerlere yer veren bir çizgi film olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda gerek ebeveynlere gerek eğitimcilere ve hatta öğretmen adaylarına filmin izlenilmesini tavsiye etmek mümkündür. Temel eğitim düzeyinde yer alan çocukların filmi izlemesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Çünkü film içeriğinin programda yer alan değerleri sıklıkla verdiği, aile sevgisi, doğayı ve hayvanları tanıma, yardımseverlik, iyilik, doğruluk, barış ve hoşgörü gibi eğitici ve faydalı konuları işlediği tespit edilmiştir. Bu anlamda öğrencilerde örtük öğrenmeye olumlu anlamda katkı sunulabilir. Aynı zamanda Doru üzerinden yola çıkarak öğretmen adaylarından derslerde değer ve değer aktarımının nasıl olması gerektiği ile ilgili analizler yapmaları istenebilir. Örneğin filmde yer alan ancak sezdirme yönteminin daha çok kullanılması ile sunulan vatanseverlik değerinin daha farklı nasıl anlatılabileceği üzerinden örnek olay ve yazma etkinliklerine dayalı planlamalar yapmak mümkündür. At, Türkler için simge niteliği taşıyan bir canlıdır. At, Türkler tarafından ehlileştirilmiş ve Türkler ata binen ilk insanlar olarak görülmüşlerdir. At, Türk toplumunda hem savaş ve eğitim aracı hem de cirit gibi ata sporlarını oynamaya imkân verme hasebiyle gizil simge taşıyan varlık olma özelliğine aittir. Türklerde at besleme, atlı spor, atlı savaş, at kurbanı gibi kültürel özellikler çok erken dönemlerde oluşmuştur (Durmuş, 2021). Doru çizgi filminde ise ana karakterler olarak hep atlar kullanılmıştır. Filmde Doru atının başından geçen olaylar verilmekle beraber Doru'nun büyüklerine yani atalarına olan saygısını liderlik ruhunu görmekteyiz. Bu açıdan bakıldığında da Doru çizgi filmi özellikle kültürel değerlerin aktarımına ilişkin örtük bir mesaj içerdiği görülmektedir. Çünkü değer aktarımında atın seçilmesi oldukça olumlu bir örnektir. Sevgi, saygı, duyarlılık, adalet ve eşitlik gibi değerler evrensel değerlerdir, dolayısıyla bu değerleri başka bir hayvanın bulunduğu bir çizgi film ile de anlatmak mümkün olabilirdi. Ancak burada hayvan olarak özellikle atın seçilmesi ve tüm bölümlerin bu hayvan üzerinden yürütülmesi milli ve kültürel unsurlar aracılığıyla evrensel değerlerin benimsetilmesi açısından önemlidir. Bu anlamda kültürel değerlerin aktarımı yine toplumsal anlamda önem taşıyan bir canlı üzerinden verilerek çocuklarda bilinç oluşturulmuştur. Bu nedenle de Doru filmi çocuklara izletilebilme açısından uygundur. Doru filminin Nasreddin Hoca, Maysa ve Bulut, Keloğlan, Sagun gibi Türk kültürüne ve yaşam biçimine ait yerel ve milli değerlerin yeni nesillere aktarılması ve yeni nesiller tarafından içselleştirilmesi açısından önem taşıdığı görülmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerinde doğru çizgi film seçiminde etkili medya okuryazarlığı bilincine sahip olması önem taşımaktadır.

Öneriler

Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak şu önerileri yapmak mümkündür:

- Okullarda özellikle sosyal bilimlere dayalı derslerde (Tarih, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Türkçe, Hayat Bilgisi) olumlu örnek oluşturacak şekilde değerleri aktaran çizgi filmlerin izletilmesinde Doru çizgi filmi iyi bir örnektir.
- Çizgi filmlerde sevgi, saygı gibi evrensel değerler sıklıkla verilse de vatanseverlik, aile birliğine önem verme gibi daha çok kültürel olan değerlerin aktarımına dayalı çizgi film sayısı yeterli düzeyde değildir. Doru filmi bu anlamda iyi bir örnek olmakla beraber bu tarz çizgi filmlerin sayısı artırılmalıdır.
- Benzer çalışmaların diğer çizgi film, çocuk kitaplarına, sinema filmlerine, dizi ve belgesellere uyarlanmasında fayda vardır. Geleceğin mimarı olan çocuklarımıza ulusal ve evrensel değerlerin verimli bir şekilde sunulması sağlam bir geleceğin inşasında önemli bir rol oynayabilir.

Kaynakça

- Acat, M. B., & Aslan, M. (2012). Yeni bir değer sınıflaması ve bu sınıflamaya bağlı olarak öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1461-1471.
- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Aydın, İ. (2013). Çocuk, internet ve etik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 100-119.
- Batur, Z., Sır, A. N. & Bek, H. (2012). Nasreddin Hoca fıkralarında değer yargıları ve eğitim. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7(3), 583-596.
- Bıçer, S. (2013). *Değerler eğitimi açısından Mehmet Akif Ersoy'a ait "Safahat" adlı eserin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Bildirici, Z. & Bulut Pedük, Ş. (2017). Değer eğitimi konusunda anaokullarının sınıf kitaplıklarında bulunan hikâye kitaplarının incelenmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 3(12), 2225-2236. <https://doi.org/10.26449/sss.301>
- Birkök, M. C. (2019). Değerler sınıflandırılması. *International Journal of Human Sciences*, 16(2), 493-498. <https://doi.org/10.14687/jhs.v16i2.5737>
- Bolay, S. H. (2004). Değerlerimiz ve günlük hayat. *Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi*, 1(1), 13-19.
- Bulut, S. (2011). *Atasözlerinin değerler eğitimindeki yeri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çelik, Ş. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin kök değerler hakkındaki metaforik algıları*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Çelikpazu, E. E., & Aktaş, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 6(2), 413-424.
- Demir, Ö. (2013). *Türk televizyonlarında yayınlanan çizgi filmlerin ilköğretim çağı çocuklarının toplumsallaşma sürecine etkilerinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Dirican, R. (2013). *3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-72.
- Erdoğan, İ., & Alemdar, K. (2005). *Öteki kuram: Kitle iletişim kuram ve araştırmalarının tarihsel ve eleştirel bir değerlendirmesi*. Erk Yayınları.
- Erkuş, B., & Kılıç, D., (2021). Analysis of class teachers and parents' views on character education in primary school in terms of various variables. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(15), 1317-1365. <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.366>
- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Fidan, F. (2004). Çalışan çocuk olgusuna sosyo-psikolojik bakış sanayide çalışan çocuklar örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 30-49.
- Gönen, M., Uygun, M., Katrancı, M. & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(160), 250-266. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aduefebder/issue/46411/501217>
- Husu, J. ve Tirri, K. (2007). Developing whole school pedagogical values- a case of going through the ethos of good schooling. *Teaching and Teacher Education*, 23(4), 390-401.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Karakuş, N. (2015). Okul öncesi döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmlerin değerler eğitimine katkısı yönünden değerlendirilmesi: Niloya örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(30), 251-277.
- Koçak Macun, B. (2020). *Değerler ve iletiler bağlamında 7-15 yaş grubu çocuklar için yazılan kurmaca çocuk kitaplarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2698-2720.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

- Kurtoğlu, F. S. (2017). Âşık Veysel'in şiirlerini değerler eğitimi açısından okumak. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 83, 101-123.
- Küçük, S. (2019). *Çocuk kitaplarının temel değerler bakımından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Moğul, S. (2012). *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat isimli eserinin Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Öcel, N. (2001). *Dünya sinemasında çocuk imgesi* (1.Baskı). Emek Yayıncılık.
- Özbay, M. & Karakuş, E. (2016). Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pegegog/issue/22596/241355>
- Öztürk, H. (2013). *İlköğretim 100 temel eserdeki manzum metinlerde değerler*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Sarı, E. (2005). Öğretmen adaylarının değer tercihleri: Giresun Eğitim Fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 73-88.
- Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon.
- Terkan, D. (2021). *Ortaokul kütüphanelerinde ve sınıf kitaplıklarında bulunan eserlerin DKAB öğretim programlarında yer alan değerler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Türkiye İstatistik Kurumu, TÜİK. (2013). <https://www.tuik.gov.tr/>
- Uzun, M. ve Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Yağlı, A (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee örneği. *Turkish Studies İnternational Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(10), 707-719.
- Yaman, E., Bayburtlu, F. İ., Tekir, B. ve Kirman, S. (2015). Dede Korkut çizgi filminde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 245-269.
- Yardımcıel, F. (2020). Çocukla iletişim engelleri ve çocuk davranış bozuklukları. Miray Özözen Danacı (Ed.), *Çocukla iletişim içinde* (s. 73-112). Eğiten Yayınevi.
- Yardımcıel, F. & Yılar, Ö. (2022). Aysel Gürmen'in eserlerinde iletilen değerler bağlamında bir inceleme. *BELGÜ*, (7), 16-32. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belgu/issue/73899/1193479>
- Yazıcı, E., Yaman Baydar, İ. & Kandır, A. (2019). Çizgi film ve çocuk: Ebeveyn görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 10-19.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Ying, L. Blancfield, P. Stone, R (2010). *A study of primary children learning communication skills by making cartoon film*. Computational Intelligence and Software Engineering (CISE), 2010.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Values education is a subject that has been studied in our country and has been the source of many studies. "Values conveyed in cartoons", which undertakes the task of this subject in the virtual world, is a new subject examined. By examining this subject, important results can be revealed in terms of the importance and necessity of cartoons in transferring ethical values to children and the functioning of the values conveyed in the existing cartoon (Doru Cartoon). In this research, "What is the status of the Doru cartoon, which addresses the Basic Education period, to include universal or cultural values?" search for an answer to the question. The sub-problems of the research are classified as follows: 1. How are the values in the Doru cartoon and the frequency of these values? 2. What are the most frequently used values in the Doru cartoon? 3. What are the least used values in the Doru cartoon? At the same time, this study should be carried out by the Ministry of National Education in the 18th National Education Council held in 2010, in the 29th article of the "Sports, Art, Skills and Values Education", to determine the values that our children and young people have, and a nationwide field research should be carried out and this research should be carried out. It should be updated every 4 years." It is thought that it will also serve the expression.

Method

The research was conducted with the qualitative research method, which is included in a descriptive research group. In the research, the document about the scenario of 26 episodes selected by random method of Doru cartoon, which consists of 45 episodes, was examined. The duration of each episode of the cartoon is approximately 11-14 minutes. The cartoon sections were converted into written text and analyzed in detail. The cartoons are given by coding the given content in the form of gains. For example; The "Justice" section, which is the first part of the Doru cartoon, was coded as "A" and the values in the 2005 Social Studies Curriculum were coded starting from 1, respectively (Love: 1, Respect: 2). In this case, data on love in the "Justice Section" were collected under the code "A1". The lists formed as a result of the coding of the data were presented to the opinion of the field expert. In line with the opinions received, the final version of the data was reached.

Results and Discussion

Cartoons, which have an important place in children's lives, have many effects on children's cognitive, affective and psychomotor development. When we look at the examined parts of the Doru cartoon, it is seen that the cartoon is rich in values and plays an important role in transferring these values to children. As a result of the research, a total of 259 values were determined in the 26 sections examined in the Doru cartoon. Among these values, giving importance to family unity, love, respect, solidarity, sensitivity and helpfulness are the most common values. Responsibility, freedom and independence are followed by the 6 most frequently cited values. It is thought that in the Doru cartoon, the values of peace and savings are given very little place in the examined parts of the cartoon, and the patriotism value is indirectly presented to the children, although not directly, through Doru's personality and lifestyle. Since the patriotism value is not given directly in the sections examined in the Doru cartoon, it is given in a light color in the table, since it is preferred to be given by intuition. It can be shown that the reason for this situation is that the cartoon was prepared with a universal purpose. Although the values of peace and savings are not discussed very often among the sections, it can be shown that there are generally no problem in the herd in the examined sections, peace prevails and everyone is fed according to their needs. The frequency ratios of the values in the examined parts of the Doru cartoon are given in the chart below.

Conclusion and Suggestions

As a result, it is possible to say that the cartoon "Doru" is a movie that includes universal and national values. In this sense, it is possible to recommend watching the movie to parents, educators and even teacher candidates. There is no harm in watching the movie for children at the basic education level. Because it has been determined that the content of the film often gives the values in the program, and deals with educational and useful topics such as family love, knowing nature and animals, benevolence, goodness, truthfulness, peace and tolerance. In this sense, students can contribute positively to implicit learning.